

De roeping en de zending van het gezin in de Kerk en in de wereld van vandaag

Inleiding

“God schiep ze man en vrouw, daarom verlaat de man zijn vader en moeder en verenigt hij zich met zijn vrouw, en de beide worden één vlees”. (Mc. 10, 6-8) (1)

Het gezin is school van menselijkheid, God is binnen gekomen in de wereld in een familie. De gezinnen worden vandaag uitgenodigd als ‘leerlingen missionarissen’. (E.G.120) Het gezin is onderwerp van evangelisatie. (2)

We beluisteren de realiteit in het zicht van het geloof en de openbaring, in collegialiteit en geestelijke onderscheiding om de Kerk en de maatschappij te vernieuwen. (3)

Deel I De Kerk luistert naar de familie

Een koppel en het huwelijksleven zijn geen abstracte realiteit, ze blijven kwetsbaar. We willen luisteren, sterkte en hulp geven, begeleiden met een groot hart, vanuit de barmhartigheid van God. (4)

We zijn ons bewust van de sterke antropologische en culturele wijzigingen, en we blijven er sterk van bewust dat de familie een gave is van God, de plaats waar Hij de macht van zijn verlossende genade openbaart. (5)

Het christelijk geloof is sterk en levendig. In sociale contexten van welstand riskeren de mensen hun hoop te stellen op sociaal succes en op economische welvaart. Elders zijn groepen van sectaire extremisten en radicalen actief, ze creëren onzekerheid en zaaien wanorde en geweld. (6)

In verschillende culturen vertonen jongeren een resistentie tegenover definitieve engagementen in verband met affectieve relaties. Huwelijken verminderen, en echtscheidingen vermeerderen. (7)

Een overdreven individualistische cultuur van het bezit en van het genot creëert in de gezinnen een dynamiek van lijden en van agressiviteit. De ideologie van het “gender” ontkent het verschil en de natuurlijke wederzijdse relatie van man en vrouw. “Niet enkel de man is beeld van God, niet enkel de vrouw is beeld van God, maar ook man én vrouw, als koppel, zijn beeld van God” (Francesco 15 april 2015). Het verschil wegnemen is het probleem, niet de oplossing. (8)

Conflicten bedreigen de affectieve en geestelijke kwaliteit van het gezin. Het opslaan van rijkdommen in de handen van weinigen doet armoede groeien. (9)

De familie lijdt aan verzwakking en breekbaarheid. Daarom dienen we de sterkte te erkennen en de zwakheden te ondersteunen. (10)

De familie is de rijkste school van menselijkheid en het fundament van de samenleving. (11)

De verantwoordelijke gezagsdragers moeten het sociale goed van de gezinnen behartigen. (12)

Het is de verantwoordelijkheid van de staten de wettelijke condities te scheppen voor werkgelegenheid en de jongeren te helpen een familie te stichten. (13)

Het huidige economisch systeem leidt tot verschillende vormen van sociale uitsluiting. (14)

De sociale uitsluiting treft: migranten, Roma's, daklozen, vluchtelingen, kastelozen, mensen die door ziekte of door een sociaal stigma getroffen worden. (15)

De mens is verwijderd van het centrum en is door iets anders vervangen geworden, door productie en consumptie. (15)

Alles hangt samen, vandaar dat het hele systeem moet herdacht worden zoals gezegd in 'Laudato si'. (16)

Respect voor ouderen: de ouderen zijn wij. Indien wij niet leren te zorgen voor de ouderen zullen ze ons later zo behandelen. (17)

Grootouders houden tradities hoog, van hen leren we onderscheiding en hoe we moeten antwoorden op de noden van vandaag. (Sir. 8,9) (18)

Het weduwschap is een bijzonder moeilijke ervaring. Weduwen kunnen een nieuwe sacramentele eenheid aangaan zonder de waarde van het eerste huwelijk te verminderen. (1 Kor. 7, 39) (19)

Ziekte, ongeluk of ouderdom leiden tot de dood. Euthanasie en assistentie bij zelfmoord zijn zware bedreigingen van de familie in de hele wereld. De Kerk is in duidelijk contrast tegen deze praktijken. (20)

Families met gehandicapten: de gehandicapten betekenen voor de familie een gave en een gelegenheid tot groei in liefde. (21)

Niet gehuwden bewijzen vaak grote diensten aan de omgeving van vrienden, van de kerkgemeenschap en in het professionele leven. (22)

Tegenover migranten blijft de noodzaak het evangelisch getuigenis te handhaven. De geschiedenis van de mensheid is er een van migratie. (23)

De christelijke gemeenschap is verantwoordelijk voor het onthaal, de solidariteit en assistentie voor de vluchtelingen. Een bijzondere rol hierbij

is weggelegd voor de vrouwen, omwille van hun ervaring bij de groei van hun kinderen. (24)

In geval van polygamie of gecombineerde huwelijken kan het gevaar bestaan van relativisme of onverschilligheid, maar ook de mogelijkheid een oecumenische geest en een interreligieuze dialoog te bevorderen. (25)

Kinderen zijn een zegen van God. (26)

De vrouw heeft een beslissende rol in het leven van de persoon, van de familie en van de maatschappij. De waardigheid van de vrouw dient verdedigd en gepromoot te worden. (27)

De man bekleedt een beslissende rol in het leven van de familie. Zijn afwezigheid tekent het leven van het gezin: fysisch, affectief, cognitief en spiritueel. (28)

De jongeren zien uit naar het huwelijk, maar ze willen geen risico nemen. (29)

De taak van de Kerk is koppels te helpen in dialoog, in deugd, in vertrouwen in de barmhartige liefde van God. (30)

De maatschappij verandert snel, daarom is een aangepaste pastoraal nodig, door kennis van de Schrift en van de katholieke leer met aangepaste opvoedingsinstrumenten. (31)

Affectieve zwakheid is van grote actualiteit: narcisisme, pornografie, internet, prostitutie, economische verarming en teleurgang van de hoop. (32)

De biotechnologische revolutie heeft geleid tot manipulatie, en scheiding van seksuele relatie tussen man en vrouw. Enkel God is Heer van het leven van zijn aanvang tot zijn einde. (33)

Opdracht van de pastoraal

Het geloof moedigt het verlangen van God aan en de wil om zich volledig lid te voelen van de Kerk ook daar waar mislukking ervaren wordt, of waar men zich in moeilijke situaties bevindt. De eerste waarheid van de Kerk is dat Christus liefde is. Van die liefde, die leidt tot vergeving en tot de gave van zichzelf, bedient de Kerk zich om dienstmaagd te zijn en bemiddelaarster bij elke mens. De pastorale zorg zal rekening houden met de pluraliteit van situaties: De vorming verzekeren voor jongeren op weg naar het huwelijk; diegenen begeleiden die alleen leven of zonder een nieuwe familiale band; koppels die geen kinderen kunnen hebben. Allemaal hebben ze nood aan een blik van begrip, rekening houdend met het feit dat hun afstand van de Kerk niet steeds gewild is en vaak betreurd wordt. In het oogpunt van het geloof zijn er geen uitgeslotenen, allen zijn geliefd door God en liggen aan het hart van het pastorale handelen van de Kerk. (34)

Deel II De familie in het plan van God

Jezus is de weg, de waarheid en het Leven. De roeping van de familie duurt voort in alle etappes van het plan van God, zelfs bij grenzen en zonden van mensen. (35)

Het huwelijk realiseert zich in de gemeenschap van leven en van liefde, en de familie wordt bron van evangelisatie. Niets belet barmhartigheid en waarheid binnen de familie. (36)

Jezus keek naar vrouwen en mannen met liefde en tederheid, begeleidde hun passen met waarheid, geduld en barmhartigheid. (37)

De familie is beeld van God en God is gemeenschap van personen. (38)

Man en vrouw zetten het werk van de schepping voort. “Mijn geliefde is van mij en ik ben van hem...ik ben van mijn geliefde en hij is van mij”. (Hooglied 8,6) (39)

Drie stappen in de leer van Jezus: Adam en Eva; Man en vrouw om samen vruchtbaar te zijn; de man verlaat vader en moeder om één vlees te worden met zijn vrouw. (40)

Jezus' voorbeeld is een paradigma voor de Kerk: De zoon van God is in de wereld gekomen in een gezin. Jezus relateert de familierelatie in vergelijking met het licht van rijk Gods. (Mc. 3, 33-35) (41)

Vat.II: Het huwelijk en de huwelijksliefde zijn door hun natuur gericht op de voortplanting en de opvoeding van de kinderen. (42)

Paulus VI: De verantwoordelijke uitoefening van het vaderschap houdt in dat de gehuwden hun plichten tegenover God, tegenover zichzelf, tegenover de familie en tegenover de maatschappij kennen en erkennen in hun juiste hiërarchische waardenschaal. (Humanae Vitae 10) (43)

Johannes Paulus II: De familie is de weg van de Kerk. (44)

Benedictus XVI: Het huwelijk gebaseerd op een exclusieve en definitieve liefde wordt de icoon van de verhouding van God met zijn volk en vice versa. (45)

Franciscus: De familie is de eerste om de stad te verlichten. Ze is de fundamentele cel van de maatschappij. (46)

Christus openbaart de ware mens, open op het leven, in eenheid, trouw en onverbreekbaarheid. De 'semina Verbi' (het zaad van het Woord) is aanwezig in andere culturen: de eenheid van man en vrouw, stabiel en waar, kan gezien worden als gericht op het sacrament van het huwelijk. (47)

De oneindige trouw van God aan zijn verbond is het fundament van de onverbreekbaarheid van het huwelijk. (48)

Het huwelijk is de gemeenschap van heel het leven, door zijn natuur gericht op het goed van het koppel en op de voortplanting en de opvoeding van kinderen. (CIC, can. 1055-§1) (49)

De vruchtbaarheid van het koppel is spiritueel: sacramenteel levend teken en bron van leven voor de christelijke gemeenschap en voor de wereld. (50) Een kind overtreft (transcendeert) de ouders, vermits het een eigen persoon is. (50)

Tussen gedoopten is er geen andere huwelijksband dan de sacramentele en elke breuk daarvan is tegen de wil van God. Daarom moet men de mogelijke etappes van groei begeleiden met barmhartigheid en geduld. De priesters moeten weten dat, omwille van de waarheid, zij goed de situaties moeten inschatten. (51)

De Kerk is een goed voor de familie, de familie is een goed voor de Kerk. (52)

De Kerk blijft dicht bij de gehuwden wiens band zodanig verzwakt is dat het risico ontstaat dat ze zouden scheiden. De Kerk biedt zich aan met liefde aan diegenen die in haar leven delen, ook op een onvolmaakte wijze. (53)

Bij publieke stabiele relaties kan het een gelegenheid zijn om ze te begeleiden naar het sacrament van het huwelijk. Deze personen zijn niet geëxcommuniceerd. (54)

De Kerk vertrekt van de concrete situatie van de families vandaag, allemaal in nood aan barmhartigheid, te beginnen met de meest lijdenden. Barmhartigheid is het centrum van de openbaring van Christus. God weigert geen gerechtigheid, Jezus is het aangezicht van de barmhartigheid van God de Vader. (55)

Deel III: De zending van de familie

De mededeling van het geloof maakt vandaag meer dan ooit noodzakelijk een taal te spreken die iedereen bereiken kan, vooral de jongeren en de kinderen. (56)

Het huwelijk mag zich niet herleiden tot een culturele traditie of een juridisch contract. De voorbereiding op het huwelijk moet verbeteren. (57)

Seksualiteit is vaak ontkoppeld van een authentieke liefde. De Kerk moet opvoeding geven tot geloof en liefde. (58)

De liturgie van het huwelijk is een enig gebeuren dat beleefd wordt in de familiale en sociale context. (59)

De eerste jaren van het huwelijk zijn vitaal en delicaat. De parochie is de plaats waar ervaren koppels kunnen ingezet worden voor de jonge koppels. (60)

Een vernieuwing van de pastoraal is nodig in het licht van het evangelie van de familie en het 'magisterium' van de Kerk. De priesters in opleiding moeten begeleid worden naar de gezinspastoraal. De aanwezigheid in de Kerk van leken en families, in het bijzonder van vrouwen is nodig. (61)

Grote gezinnen zijn een zegen voor de Kerk en voor de maatschappij, ook gezinnen met gehandicapte kinderen. (62)

De juiste weg voor gezinsplanning is de dialoog tussen de gehuwden, in respect voor de tijden en met respect voor de waardigheid van de partner. (63)

Het leven is een gave van God en een mysterie dat ons overstijgt. Het kan op geen enkele manier verwijderd worden van het begin tot het einde. (64)

Adoptie van kinderen, wezen en verwaarloosden, aanvaard als eigen kinderen, wordt gezien als een echte vorm van authentiek familie apostolaat. Kinderen hebben het recht op te groeien in een familie, met een vader en een moeder. (65)

Het recht van keuze van de opvoeding ligt bij de ouders. De familie is vaak de groeiplaats van een roeping tot priester of religieus. (66)

We zijn getuigen van de verzwakking van de opvoedende rol van de ouders. De media spelen hierbij ook een positieve rol, ze vallen zo maar binnen, op die manier hebben ze ook een bindende rol tussen de familieleden die vaak op grote afstand van elkaar leven. (67)

Katholieke scholen hebben een evangeliserende taak. (68)

Het sacrament van het huwelijk is een grote gave aan de menselijke familie. (69)

De pastoraal moet duidelijk de evangelische boodschap voorhouden en positieve elementen zoeken in die situaties die daarmee nog niet of niet meer overeenkomen. De pastoraal zoekt elementen die menselijke en spirituele groei bevorderen. (70)

De keuze voor het burgerlijk huwelijk of om gewoon samen te wonen, cultureel of tijdelijk bepaald, kan leiden tot een sacramenteel huwelijk. (71)

Gemengde huwelijken tussen katholieken en anders gedoopten bieden nieuwe kansen maar ook uitdagingen. (72)

Huwelijken tussen mensen van verschillende cultus bieden kansen tot interreligieuze dialoog. (1 Kor. 7, 14) (73)

Gemengde huwelijken stellen een probleem voor de opvoeding van de kinderen en de deelname aan de liturgie. Ook daar vindt het evangelie een plaats. (74)

Om gehuwden voor te bereiden op het doopsel is een pastorale onderscheiding van de bisschop nodig. (75)

Homoseksuelen: Elke persoon dient gerespecteerd te worden, elk teken van discriminatie dient vermeden te worden. De families dienen begeleid te worden. Er bestaat geen fundament om homo-koppels en het plan van God met het huwelijk en de familie gelijk te stellen of hun analogie te bevestigen. De synode houdt er aan dat de Kerk niet zou toegeven aan de druk op dat gebied. (76)

De Kerk maakt zich de affectieve eenheid, de vreugden en de hoop, het lijden en de angsten van elke familie eigen. (77)

Een pastorale zorg voor diegene die mislukken in de huwelijks relatie is bijzonder dringend. Bescherming van kinderen tegen seksueel misdrijf is nodig. In de Kerk wordt nul tolerantie hierbij behouden. (78)

De ervaring van mislukking in het huwelijk is altijd droevig voor allemaal, vooral voor de kinderen. (79)

Eenouder gezinnen en weduwen vragen aandacht. (80)

Een gekwetste overeenkomst kan genezen worden: daarop moet gewezen worden van bij het begin van de voorbereiding op het huwelijk. (81)

De procedure van nietigverklaring van het huwelijk is mogelijk. De bisschop kan oordelen. (82)

Gescheidenen die niet hertrouwd zijn dienen aangemoedigd te worden om in de eucharistie het voedsel te vinden voor hun levensstaat. (83)

Gedoopten, gescheiden en hertrouwd voor de staat, moeten geïntegreerd worden in de christelijke gemeenschappen op verschillende wijze, schandaal moet vermeden worden. Ze behoren tot het lichaam van Christus de Kerk. Ze kunnen op verschillende wijzen ingeschakeld worden. Ze zijn niet geëxcommuniceerd: de voelen de Kerk aan als een moeder, ook voor hun kinderen. (84)

Johannes Paulus gaf ons een volwaardig criterium dat aan de basis blijft. (Familiaris Consortio 48) Het is de plicht van de priesters deze personen te begeleiden op de weg van de onderscheiding volgens de leer van de Kerk en de bepalingen van de bisschop. Alles moet in ogeschouw genomen worden in vertrouwen op de barmhartigheid van God. Zelfs door de algemene norm te bewaren moeten we erkennen en toegeven dat de verantwoordelijkheid in verband met bepaalde handelingen of beslissingen niet gelijk is in alle gevallen. Ook de gevolgen zijn niet altijd dezelfde. (85)

De gelovigen moeten georiënteerd worden naar een erkenning van hun situatie tegenover God. Een gesprek met de priester ook over het forum internum is nodig. (86)

De familie, in haar roeping en zending, is echt een schat voor de Kerk. Drie woorden zijn daarbij belangrijk: "mag ik?: dank u: excuseer. De eucharistie op zondag is voor het gezin een bijzondere voeding. (87)

In de familie is tederheid de band die ouders met elkaar verbindt samen met hun kinderen. (88)

Het christelijk gezin kan niet evangeliseren zonder zelf geëvangeliiseerd te zijn. De zending bestaat uit de vruchtbare eenheid van de gehuwden, de opvoeding van de kinderen, het getuigenis van het sacrament, ook door andere koppels voor te bereiden en te begeleiden in moeilijkheden. (89)

De Kerk moet aan de families een gevoel van kerkelijk bijbehoren schenken, een “wij”gevoel. Er is een zending ‘ad gentes’, en de jeugdpastoraal moet verbonden worden met de gezinspastoraal. (90)

“De breuk tussen evangelie en cultuur is zonder twijfel hét drama van onze tijd, daarom moeten we de cultuur evangeliseren”. (Evangelii Nuntiandi 20) Solidariteitssystemen moeten opgezet worden. (91)

De familie is de eerste en de vitale cel van de maatschappij. De rechten van het gezin (1983) en de rechten van de mens (1948) zijn van uitzonderlijk belang. (92)

De familie van de gedoopten is van natuur missionair en doet het eigen geloof groeien door zich te geven aan de anderen. (93)

Besluit

We hebben de tederheid en het gebed van de Kerk gevoeld. We hebben gewandeld zoals de leerlingen van Emmaüs, we hebben de aanwezigheid van Christus erkend bij het breken van het brood aan de tafel van de eucharistie, in broederlijke eenheid, in de uitwisseling van onze pastorale ervaringen. (94)

Toespraak van Paus Franciscus op de herdenking van 50 jaar Synode

17 oktober 2015

Synode betekent ‘samen op weg gaan’.

Een synodale Kerk is een Kerk die luistert, en ze is er zich van bewust dat “luisteren meer is dan enkel horen”. Dit begint met luisteren naar het volk Gods.

Het feit dat de synode altijd handelt **met Petrus en onder Petrus** – inderdaad niet enkel mét Petrus, maar ook ónder Petrus – is geen beknotting van de vrijheid, maar een garantie van eenheid. De Paus is immers, door de wil van God, “de permanente en zichtbare bron en het fundament van de eenheid, én van de bisschoppen én van het hele gemeenschap”. (LG 23).

De apostel Petrus is de rots, hij bevestigt de broeders in het geloof. Daarin wordt in de Kerk, als in **een omgekeerde piramide**, de top onder de basis geplaatst. Als gevolg daarvan worden diegenen die gezag dragen “ministers” genaamd, omdat zij, in de oorspronkelijke betekenis van dat woord, de minsten van al zijn.

Synodaliteit

In een synodale Kerk is de synode van de bisschoppen enkel de meest evidente manifestatie van een dynamiek van eenheid die alle kerkelijke beslissingen inspireert.

Het **eerste niveau** van de uitoefening van synodaliteit ligt bij de lokale kerken. De organen van eenheid zijn daar: de priesterraad, het college van consultoren, het kapittel van kanunniken en de pastorale raad. Enkel indien deze organisaties verbonden zijn met de basis en beginnen bij het volk en diens dagelijkse problemen, kan een synodale Kerk gevormd worden. Dat betekent dat, ook al zijn deze structuren moeizaam, ze moeten naar waarde geschat worden en beluisterd, au serieus genomen.

Het **tweede niveau** is dat van de kerkprovincies, of districten, van bijzondere raden en, op een bijzondere wijze, van de bisschoppenconferenties. We moeten nadenken hoe we door deze instanties een betere collegialiteit kunnen tot stand brengen, misschien door de integratie en herziening van bepaalde aspecten van oude kerkelijke organisaties... In een synodale Kerk, zoals ik al zei, “is het niet aangeraden dat de Paus de plaats zou innemen van de lokale bisschoppen in de onderscheiding van elke kwestie die opkomt op het terrein. In deze zin ben ik ervan bewust dat een gezonde ‘decentralisatie’ moet doorgevoerd worden.

Het **laatste niveau** is dat van de universele Kerk. Hier wordt de synode van de bisschoppen, als vertegenwoordiging van het katholieke episcopaat, de uitdrukking van de “collegialiteit onder bisschoppen in de hele synodale Kerk”. (Christus Dominus 5). Dit niveau betekent **effectieve collegialiteit**, die ook in bepaalde gevallen **effectieve collegialiteit** kan worden door de bisschoppen samen te brengen met de Paus in de zorg voor het Volk van God. (Pastores Gregis 8)... **De paus staat niet op zichzelf boven de Kerk**. Binnen de Kerk is hij één van de gedoopten en binnen het bisschoppen college is hij een bisschop onder de bisschoppen en terzelfdertijd geroepen – ook als opvolger van Petrus – de Kerk van Rome te leiden die in liefde over alle Kerken voorziet. (PG 5)